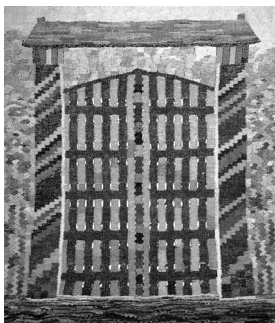

Întâlnirea cu filozoful rus Lev Șestov în paginile cărții sale *Apoteoza lipsei de temeieri* (1866-1938) mi s-a înfățișat asemenea unei uși generos deschise, „înghițind”, odată cu prima pagină citită, în perimetrul său plin de revelații lectorul, pentru a nu-l mai elibera... poate niciodată. Acest lucru ar putea să-l explice un Emil Cioran, un Eugen Ionescu, un Benjamin Fudoianu – captivii teoriilor filozofice șestoviene. Înainte de a-l cunoaște, îmi imaginam tratatele hermeneutice ale acestuia înălțându-se impozant în fața umilei mele făpturi, într-un limbaj „indigerabil” care să mă complexeze. Însă nimic din toate acestea nu s-a întâmplat. Scriitura lui Șestov este o intrare accesibilă pentru fiecare. Dar mai bine nu mă crede pe cuvânt. Înverșunează-te și convinge-te singur, din cafeaua pe care ți-o servesc cu drag.

**Creație populară,
Elena Bontea**

Un sfat practic. – Oamenii cultivați, care citesc mult, trebuie să aibă permanent în vedere faptul că literatura e una, și viața – alta. Acest lucru nu înseamnă totuși câtuși de puțin că scriitorii mint întotdeauna. Am, în mod efectiv, curajul să afirm că există scriitori care mint foarte rar și cu neplăcere. Numai că trebuie să fii în stare să citești, și acest lucru nu se învață deloc ușor: din o sută de oameni știutori de carte nu cred ca nouăzeci și nouă să și înțeleagă ceea ce citesc. Este plăcut să crezi, de exemplu, că scriitorul, care în cartea sa știe să cânte cu însuflețire suferințele, este totdeauna gata să ia în brațe pe oricine ar veni la el, aflat la mare ananghie. Acest lucru se citește în lucrările sale. Mai apoi însă, când se conving că în viață cântărețul suferințelor fuge de-i sfârâie călcăiele de martirii acestui pământ, oamenii se miră foarte tare, ba chiar se indignează, și încep să vorbească despre o contradicție între vorbe și fapte. Iar de fapt, tot secretul constă în aceea că celui care cântă îi sunt de ajuns, chiar mai mult decât de ajuns, propriile sale suferințe și, cum nu poate scăpa de ele, le cântă. *L'ucello canta nella gabbia non di gioia, ma di rabbia* (În colivie, pasărea cântă nu de bucurie, ci de supărare) – spune un proverb italian. Să iubești pe suferinzi, în special pe suferinzii fără nicio speranță, este de-a dreptul imposibil, și cel care afirmă contrariul minte cu bună știință.

În tinerețe omul scrie pentru că are impresia că a găsit un nou și deosebit de important adevăr, pe care e necesar să-l anunțe cât mai curând posibil bietului om neștiutor. După aceea el devine mai experimentat și mai modest, și începe să se îndoiască de adevărurile sale: atunci el scrie pentru a se verifica. Mai trec câțiva ani: el știe acum că a greșit de la un capăt la altul și că nici măcar nu mai are pentru ce să se verifice. Dar de scris continuă totuși să scrie, căci nu mai e în stare de nimic altceva, iar să treacă drept nefolositor, drept om „de prisos”, îl înspăimântă.

Scriitorului care nu e în stare să mintă inspirat – căci să minți trebuie numai inspirat, iar această artă nu le e nici pe departe hărăzită tuturor – îi place să facă bravadă de sinceritatea și cinstea lui. Altceva nici nu-i rămâne de făcut.

Sursa originalității: omul, care a pierdut speranța de a smulge din sine un oarecare defect sau măcar de a-l ascunde față de sine și de ceilalți, încearcă să-și descopere în acest defect merite. Dacă reușește să-i convingă de acest lucru pe cei care îl înconjoară, el atinge un dublu țel: se eliberează de remușcări și devine original.